

HØRINGSSVAR OM AMERIKANSK HUMMER FRA MATTILSYNET.

Vi viser til brev av 27.10.17, ref.nr. 13/2898-90

Mattilsynet vurderer det slik at sykdomsspredning fra amerikansk hummer vil innebære høy risiko. Selv om sannsynligheten for smitte trolig er liten, kan den få konsekvenser langt ut over fordelene en importør kan ha av å importere levende amerikansk hummer. Vi tenker da på sykdomsfaren.

Vi støtter av den grunn at forskriften fortsatt tenkes å ha et forbud mot omsetning og *utsetting* av levende amerikansk hummer.

Av samme grunn støtter vi primært ikke en endring i regelverket som gjør det mulig med import av levende hummer til humant konsum. Vi ser ikke at smitte via avløpsvann er diskutert i høringsnotatet. Tidligere har slik import ført til problem med utsetting av amerikansk hummer og liten sikring av distribusjon av videre distribusjon av levende hummer.

Avvik vil i dette tilfellet kunne få store konsekvenser.

Sekundært støtter vi at tillatelsen i så fall må skje på strenge vilkår.

Vi viser til høringsnotatet:

«Det er dokumentert at amerikansk hummer kan bære på sykdomsfremkallende organismer. Introduksjon av nye sykdommer kan få alvorlige følger, og erfaringer tilsier at man bør være føre var. Utvikling av økt resistens mot en ny sykdom tar i beste fall generasjoner, og høy dødelighet og dermed nedgang i bestanden kan raskt bli en konsekvens på kortere sikt.

Amerikansk hummer kan være smittebærer av bakteriesykdommen "gaffkemi", som ved smitte til europeisk hummer gir 100 % dødelighet. Sykdommen er påvist hos europeisk hummer og mye tyder på at den ble introdusert til Europa gjennom import av levende amerikansk hummer. De første utbruddene ble påvist på Vestlandet allerede på 1970-tallet, og det har vært flere tilfeller med jevne mellomrom. Amerikansk hummer kan være bærer av bakterien uten å vise sykdomstegn. Sykdom kan i tillegg øke potensialet for at amerikansk hummer kan etablere seg fordi den har en viss resistens mot sykdommen. Det er funnet at gaffkemi er introdusert til Storbritannia med amerikansk hummer, og at sykdomsutbrudd ofte henger sammen med oppbevaring av levende hummer. I følge Havforskningsinstituttet er det lite sannsynlig at sykdommen er tilstede i vill europeisk hummer langs norskekysten i dag. Amerikansk hummer kan også være bærer av såkalt skall sykdom. Minst fire ulike typer av skall sykdom er beskrevet, noen av disse er også funnet i europeisk hummer. Epizootisk skall sykdom (ESD) er den mest alvorlige typen, funnet i amerikansk hummer.

ESD er ofte beskrevet som et syndrom hvor den grunnleggende årsaken er ukjent. I 2009 og 2010 mottok Havforskningsinstituttet flere amerikanske hummere fanget i Norge som hadde tydelige skader i skallet, og skadene ligner en type skallsykdom (Epizootic shell disease (ESD)) som er funnet på amerikansk hummer i USA og Canada og som ikke tidligere er observert i Norge. Det er ikke kjent om denne skallsykdommen også smitter til europeisk hummer. Bakterier synes å være viktig ved sykdomsutviklingen. Skallsyke har skapt store problemer i hummerpopulasjoner sør i New-England, USA, hvor sykdommen spredde seg raskt og forårsaket dødelighet på slutten av 1990-tallet. 50 Flere av bakterieartene som er typiske i lesjoner hos amerikansk hummer i USA er også påvist i lesjoner hos amerikansk hummer fanget i Norge.

I alt er det det pr 2016 funnet seks amerikanske hummer med karakteristika for skallsykdommen ESD i Norge, noe som tilsvarer om lag 18 % av alle registrerte funn av amerikansk hummer. I teorien er det ikke nødvendig med et større antall smittede hummere eller større omfang av sykdomsutbrudd før risikoen for omfattende spredning av sykdommen er til stede.

Vi viser også til «Forskrift om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr (sykdoms- og omsetningsforskriften), som Mattilsynet forvalter.

I kapittel 5. Import og transitt av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr fra land utenfor EØS (tredjestater) står det:

§ 24. Generelle vilkår ved import og transitt av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr

Akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr skal kun innføres fra godkjente tredjestater eller godkjente områder i tredjestater i henhold til den til enhver tid gjeldende liste over tredjestater og områder i tredjestater knyttet til de aktuelle akvakulturdyrene eller produkter og deres anvendelsesområde.

§ 25. Helsesertifikat

Alle forsendelser med akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr fra tredjestater skal følges av et sertifikat som er utstedt og attestert av vedkommende myndighet i avsenderlandet. Helsesertifikatet skal bekrefte at forsendelsen tilfredsstiller krav fastsatt i denne forskrift og eventuelle særskilte forskrifter om import og transitt fra tredjestater. Akvakulturdyr som importeres fra tredjestat for utsett skal oppfylle kravene som er fastsatt i forskrift 18. januar 2011 nr. 60 om ytterligere krav til transport, omsetning og import av akvakulturdyr og produkter av disse § 2 første og annet ledd, jf. forordning (EF) nr. 1251/2008 artikkel 10.

Akvariedyr som importeres fra tredjestat til akvakulturanlegg for akvariedyr der avløpsvannet går via kommunal avløpsbehandling, eller anlegget har systemer for tilfredsstillende behandling av avløpsvann, skal oppfylle kravene som er fastsatt i forskrift 18. januar 2011 nr. 60 om ytterligere krav til transport, omsetning og import av akvakulturdyr og produkter av disse § 2 første og annet ledd, jf. forordning (EF) nr. 1251/2008 artikkel 11.

Akvakulturdyr og usløyd fisk som skal i transitt og midlertidig lagring skal oppfylle kravene som er fastsatt i forskrift 18. januar 2011 nr. 60 om ytterligere krav til transport, omsetning og import av akvakulturdyr og produkter av disse § 2 første og annet ledd, jf. forordning (EF) nr. 1251/2008 artikkel 16.

Mattilsynets avdelingskontor har tidligere registrert at det i flere store dagligvarebutikker med egen fisk/sjømatavdeling ble tilbudt levende hummer i vanntank. Disse butikkene var ikke første mottager av hummer, men de fikk dyrene ulovlig tilsendt fra importør.

Tidligere har importører søkt om å få importere levende hummer fra Canada, oppbevare disse i kar for så senere selge de levende til butikker og restauranter etter hvert som bestillinger kommer. Intensjonen var at de butikkene importøren skulle selge til kokte hummerne før salg til konsument.

Av høringsnotatet går det fram at landets eneste, store, importør skal ha et rømningsikkert anlegg. Det står videre: «all levende amerikansk hummer skal kokes slik at hummeren med sikkerhet er død før den sendes videre fra firmaets lokaler».

Likevel, forslaget til nytt lovverk omfatter alle potensielle importører. Det bør inspiseres at videredistribusjon ikke skjer. Mattilsynet kan ha vanskelig jobb å inspisere for dette på en tilfredsstillende måte: Jo flere ledd levende hummer kommer på avveie, og går nedover i distribusjonskjeden, desto flere ledd blir det nødvendig å føre tilsyn med for å forsikre seg om at levende marine krepsdyr ikke selges levende til konsument.

En annen problemstilling er muligheten for å oppbevare levende marine krepsdyr midlertidig i kar med godkjent distribusjon av avløpsvannet? Hvilke internkontroll-krav skal stilles til dokumentasjon på at desinfeksjonen faktisk fungerer og/eller gjennomføres? Hvilke krav bør stilles til type desinfeksjon, vedlikehold av anlegget, kompetanse hos personellet i en slik bedrift osv.

Med hilsen

Geir Jakobsen

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*